

EFOP-3.4.3-16-2016-00014

SZÉCHENYI 2020

Prof. Dr. Homoki-Nagy Mária - Dr. Varga
Norbert

Magyar alkotmánytörténet

Jelen tananyag a Szegedi Tudományegyetemen
készült az Európai Unió támogatásával.

Projekt azonosító: EFOP-3.4.3-16-2016-00014

Szegedi Tudományegyetem
Cím: 6720 Szeged, Dugonics tér 13.
www.u-szeged.hu
www.szechenyi2020.hu

1

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFECTETÉS A JÖVŐBE

A KURZUS ALAPADATAI

A tárgy jellege	kollokviummal záródó előadás
Tagozat	MAT-JN-17/EN
Tárgyfelelős tanszék	SZTE Állam- és Jogtudományi Kar Magyar Jogtörténeti Tanszék
Oktatók	Prof. Dr. Homoki-Nagy Mária egyetemi tanár
	
	Dr. Varga Norbert egyetemi docens
	
Elérhetőség	6721 Szeged, Bocskai u. 10-12. 2. emelet 44. szoba Tel/Fax: (62) 544-412 E-mail: jogtort@juris.u-szeged.hu
Tantárgyi kreditpontok	5
Követelmények	az adott tantárgy követelményei a tantárgy coospace színterén

A TANANYAG ELSAJÁTÍTÁSÁHOZ JAVASOLT MÓDSZERTAN

1. Olvassa el a tantárgy alapadatait.
2. Ismerje meg a tantárgy követelményrendszerét.
3. Figyelmesen olvassa el az olvasóleckét.

Az olvasólecke feldolgozásához szükséges idő: kb. 35-40 perc

4. Az olvasólecke elsajátítását segíti a hozzátartozó videólecke.
5. Tanulmányozza a kötelező tananyag vonatkozó részeit. A tananyag elsajátításához segítséget nyújt az ajánlott irodalom.
6. Válaszoljon az önellenőrző kérdésekre.
7. Amennyiben további segítségre van szüksége a tananyag megértéséhez, akkor jelezze a tantárgy oktatójának.

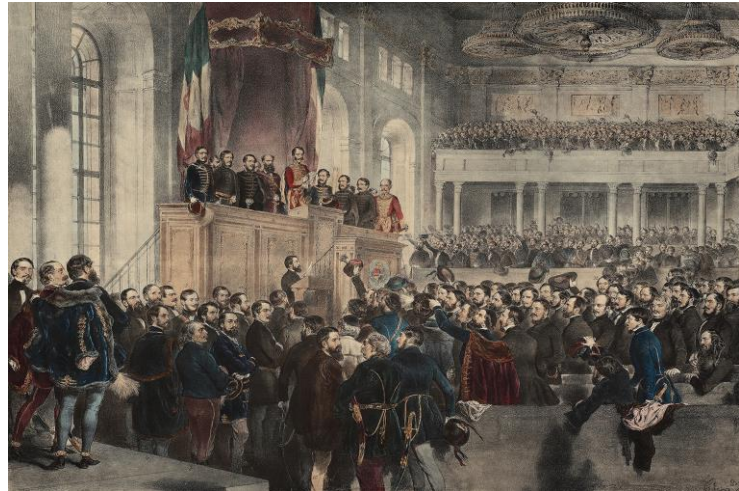
Törvényhozó hatalom átalakítása 1848-ban

Az 1848. évi áprilisi törvények közül a IV. és az V. törvénycikkek rendelkeztek az országgyűlés működéséről és a népképviseleti választójogról.

Az 1848:IV.tc. az országgyűlés évenkénti összehívásáról

A király jogai a törvényhozó hatalomban:

- köteles volt évente, lehetőleg az őszi – téli hónapokban összehívni az országgyűlést;
- üléseit elnapolhatta;
- az országgyűlést berekeszthette, de csak akkor, ha az az előző évi zárszámadást és a következő évi költségvetést már elfogadta;
- az országgyűlésnek új hatásköre: a költségvetés elfogadása, melynek tervezetét a kormány terjeszti az országgyűlés elé;
- törvényjavaslatot nemcsak a király, hanem a kormány, illetve az egyes miniszterek is előterjeszthettek;

1. István nádor a király nevében megnyitja az 1848. évi országgyűlést 1848. július 5-én a Pesti Vigadóban (Borsos József rajza)

a magyar országgyűlés szervezete továbbra is kétkamarás maradt:

- Képviselőház
- Főrendi Tábla

A **Főrendi Tábla** személyi összetétele változatlan maradt, továbbra is az egyházi és a világi főrendek vehettek részt az üléseken. Elnöke a nádor, másodelnöke az országbíró, harmadelnöke a tárnokmester maradt.

Jegyzőit viszont saját tagjaik sorából választották.

A **Képviselőház** tagjai a népképviseleti választójog alapján nyerték el

mandátumukat. Az elnökséget és a jegyzőket saját maguk közül választották.

Az 1848:V. tc. a népképviselési választójogról

- a népképviselési választójog bevezetésével megszűnt a rendi képviselési jogra jellemző kötött mandátum,
- a vármegyék elvesztették beleszólási jogukat a törvényhozásba, mivel nem a vármegyei közgyűlésen választották meg a követeket, hanem a lakosság számarányához igazított választókerületeket kellett kialakítani;
- megszűnt a képviselők visszahívásának a joga és a képviselők felelősségre vonásának lehetősége;
- nincs követutasítás.

A törvény rendelkezése alapján különbséget tettek aktív és passzív választójog között:

- **aktív választójog** jelentette a szavazati jogot,
- **a passzív választójog** a megválaszthatóság jogát.

Az aktív választójogot pontosan meghatározott cenzusokhoz kötötték, amely feltételek között az általános és konjunktív feltételeket mindenkinek bizonyítania kellett. Aki ezen feltételek fennállását nem tudta bizonyítani, az nem kapott választójogot.

Az általános választójogi feltételek mellett meghatározták a vagylagos cenzusokat, amelyek közül legalább egy meglétét bizonyítani kellett.

általános feltételek:

- 20. életév betöltése,
- férfi,
- honfiú vagy honfiúsított,

Választók névsora.

Város neve. *S. János község* Választó kerület neve.

Sorszám.	Választó neve.	Képesség alapja.				
		ingatlan birtok.	Iparáz-let	Értelmi-ség és lakbér.	Jövede-lem.	Régibb jog szerint
1.	<i>Babos Bal</i>			<i>Széki</i>		
2.	<i>Köcsi István</i>			<i>Széki</i>		
3.	<i>Selenczy István</i>					<i>Nem.</i>
4.	<i>Babos György</i>					"
5.	<i>Babos Miklós</i>					"
6.	<i>Babos Mihály</i>					"
7.	<i>Há. János</i>					"
8.	<i>Babos Sándor</i>					"
9.	<i>Köcsi András</i>			<i>Széki</i>		
10.	<i>Köcsi János</i>		<i>1/2 hely.</i>			
11.	<i>Köcsi János</i>		<i>2/4 "</i>			
12.	<i>Köcsi Miklós</i>		<i>1/2 "</i>			
13.	<i>Köcsi István</i>			<i>Széki</i>		<i>Nem.</i>

2. Szenttamás helység választói névjegyzéke, amelyen minden választónál feltüntették, hogy mely vagylagos feltételnek felelt meg.
https://kugi.blog.hu/2015/03/13/502_az_1848-as_valasztas_helyi_vonatkozasai

- nem áll apai, gyámi vagy gazdai hatalom alatt,
- az uralkodó vagy a bevett felekezet valamelyikéhez tartozott,
- nem állt – a törvényben meghatározott bűncselekmények miatt – büntetőeljárás alatt.

különös feltételek:

- szabad királyi városban legalább 300 ezüst forint értékű házzal vagy bérleménnyel rendelkezett,
- vidéken legalább egy negyed úrbéri telekkel bírt,
- iparosnak, kereskedőnek állandó telephellyel és egy állandó segéddel kellett rendelkeznie,
- legalább évi száz forint biztos jövedelme volt.

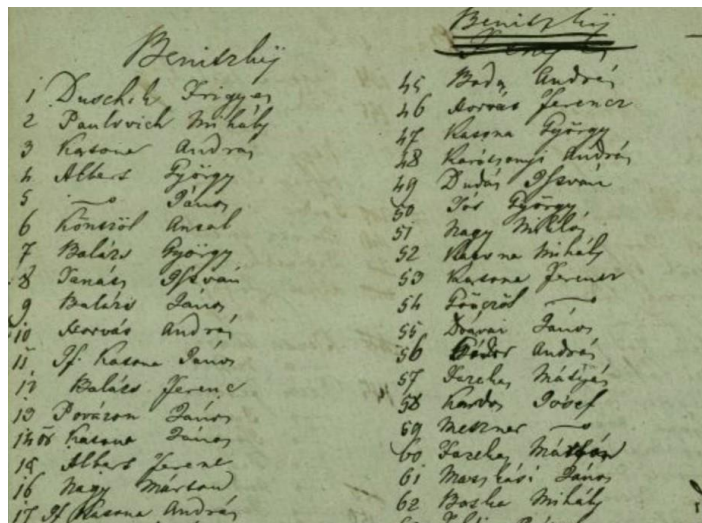
A különös feltételek bizonyítása alól felmentést kaptak:

- honoráciorok;
- azok, akik már a rendi korban is választójoggal bírtak.

A passzív választójog feltételeként a 24. életév betöltését és a magyar nyelv ismeretét kívánták meg.

A választások eljárási szabályai:

- választási kerületeket alakítottak ki (kb. 30000 lakosonként),
- a vármegyékben három tagú bizottságot állítottak fel, amely bizottság felelt a választási - névjegyzék összeállításáért, a választások lebonyolításáért;
- választási kerületenként egy képviselőt választottak,
- a titkos szavazást nem írták elő, sőt akár közfelkiáltással is meg lehetett választani valakit,
- un. Középponti Választmányt (választási bizottságot) állítottak fel, amely testület országosan felügyelte a választásokat,
- a megválasztott képviselő számára mandátumot

2. A gödöllői választókerületben Beniczky Ödönre leadott szavazatok 1848-ban. Ebből jól látszik a titkosság hiánya név szerint megismerhető, hogy ki mire adta le a szavazatát. (Németh György: Képviselőválasztás 1848-ban)

ÖNELLENŐRZŐ KÉRDÉSEK

1. Melyek a király jogai a törvényhozással kapcsolatban?
2. Milyen a kapcsolat az országgyűlés két háza között?
3. Mit jelent a képviselők szabad mandátuma?
4. Miért alakították meg a választási kerületeket?
5. Melyek voltak a konjunktív feltételek?
6. Kik voltak a honoráciorok?

KÖTELEZŐ TANANYAG

-- az előadásokon elhangzottak

-- MEZEY Barna: Magyar alkotmánytörténet. Budapest, Osiris, 2003. (ötödik kiadás)
319-320. pp.; 342-344. pp.

<https://www.szaktars.hu/osiris/view/mezey-barna-szerk-magyar-alkotmanytoritenet-osiris-tankonyvek-2003/?pg=0&layout=s>

AJÁNLOTT IRODALOM

Csizmadia Andor: A magyar választási rendszer 1848–1849-ben. Budapest, 1963.

Ruszoly József: Parlamentarizmus és képviselet 1848-ban, Rubicon, 1997

Németh György: Képviselőválasztás 1848-ban.

https://mnl.gov.hu/a_het_dokumentuma/kepviselovalasztas_1848ban.html

Kuglics Gábor: Az 1848-as választás helyi vonatkozásai

https://kugi.blog.hu/2015/03/13/502_az_1848-as_valasztas_helyi_vonatkozasai

EFOP-3.4.3-16-2016-00014

SZÉCHENYI 2020

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

Jelen tananyag a Szegedi Tudományegyetemen készült az Európai Unió támogatásával. Projekt azonosító: EFOP-3.4.3-16-2016-00014

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE